

Bøger nok være blevet en nyttig Hjælp — man maa jo stadig huske, at vi her staar overfor den første Bearbejdelse af Stoffet — men Bøgerne skæmmes af mange Unøjagtigheder. Ligesom for Samlingernes Vedkommende bliver dette skæbnesvangert, fordi Kilderne ikke anføres. Bagi Bøgerne er der vel Lister over anvendt Materiale (i den første endog nogle Henvisninger i selve Teksten); men i Bogen om Vestindien er der kun blevet Raad til en Fortegnelse over de Artikler, Forfatteren selv har offentliggjort om Enkeltheder vedrørende de danske Besiddelsers Historie. Den Billedfortegnelse, der findes, kunde med Fordel være blevet afløst af Bibliografi og Register.

Den Bog, som Kay Larsen nylig har udgivet om *Den danske Kinafart* (1932) adskiller sig ikke i det væsentlige fra sine Forælgere. Trods mange Gentagelser og flere Selvmodsigelser giver den dog et nok saa helstøbt Indtryk af sit Emne. Ifald Forfatteren gennemfører flere Undersøgelser, er det at ønske, at han lægger Vægt paa større Nøjagtighed og anfører Kilderne for sin Viden.

Georg Norregaard.

I en af de utallige Serier, gennem hvilke videnskabelig Literatur ser Lyset i Amerika — The Albert Shaw Lectures on Diplomatic History — har Professor Charles Callan Tansill offentliggjort en Redegørelse for *The Purchase of the Danish West Indies* (1930).

Det er »diplomatisk« Historie i strengeste Forstand, for saa vidt Fremstillingen næsten helt indskrænker sig til de mellemfolkelige Forhandlinger og den Debat i Presse og Folkerepresentationer, som de og deres Resultater, de forskellige Salgskonventioner, giver Anledning til. Samlede Redegørelser for Salgsvilje og Købelyst faar man kun, naar de kommer frem i Akterne. Tilstandsskildringer af de ombejlede Øers Forhold mangler ganske, noget nær ogsaa almindelige Indledninger til Afsnittene. Prof. Tansills Bog er i Virkeligheden et Uddrag af en kronologisk ordnet Akt- og Artikelsamling, meget omstændeligt og forstandigt gjort og for det amerikanske Stofs Vedkommende tilsyneladende særdeles udtømmende. Det danske Materiale er mere fragmentarisk. Forfatteren læser øjensynligt ikke selv Dansk, og det vestindiske Spørgsmaals offentlige Udvikling paa denne Side af Atlanten kender han kun fra Gesandtberetninger og Telegrammer til engelske og amerikanske Blade. Derimod har han faaet Afskrifter af dansk diplomatisk Korrespondance helt op i Halvfemserne og har paa lignende Maade skaffet sig Aktstykker

fra Udenrigsministeriernes Arkiver i London og Berlin. Utrykt fransk Materiale mangler ganske, og han synes ikke engang at være opmærksom paa »Documents diplomatiques francais 1871—1914«, hvis 1. Serie II, Nr. 362 og 487 f. Ex. omtaler dansk Vestindien. Det besynderlige er iøvrigt, at saa længe han har Adgang til det amerikanske Udenrigsministeriums Arkiv, angiver han ikke, at de mere betydelige Akter, han bruger, allerede er offentliggjorte i forskellige Bind af »Papers Relating to the Foreign Relations of the United States«.

Overraskende Nyt bringer hverken det danske eller amerikanske Materiale; mere interessant er det tyske. Det viser, at Indflydelse fra Berlin ikke har bidraget til, at Salgsforhandlingerne ved Aarhundredskiftet strandede, men helt uden Interesse for Jomfruøerne har Rigsregeringen for Resten ikke været (S. 422—23), og vi ser, at endnu i 1896 kunde en dansk Minister overfor den tyske Gesandt slaa paa Muligheden af et Bytte med Nord-Slesvig (S. 393), ligesom at man her i København under den spansk-amerikanske Krig 1898 regnede med en amerikansk Besættelse af Øerne (S. 395).

Et Spørgsmaal, som spillede en stor Rolle under Kampen for og imod Salget her i Landet for tredive Aar siden var de forskellige selvbestaltede Mellemmands Virksomhed baade her og i Staterne. Prof. Tansill har ogsaa adskillige Sider baade om Niels Grøns og navnlig Kaptajn Christmas's Optræden, men det meste er en omhyggelig Sammenstilling af allerede offentliggjort amerikansk Stof. Hans Arkivmateriale fra Washington og Berlin og navnlig den amerikanske Diplomat Henry Whites Privatpapirer kaster noget Lys over Sagen, og egentlig forklejner det ikke Kaptajn Christmas. Han har aldrig lagt Skjul paa, at det for ham drejede sig om Penge, og White, der gentagende Gange var i København i Forbindelse med Købeplanerne, mener, at han ubestrideligt har faaet Løfte om Provision af Konsejlspræsident Hørring.

For den sidste halve Snes Aar af Perioden, da ogsaa Washington-Arkivet har været lukket for ham, bygger Tansill næsten udelukkende sin Fremstilling paa Akterne i »Papers Relating to the Foreign Relations of the United States« for 1926, Dr. Egans Bøger: »Ten Years Near the German Frontier« og »Recollections of a Happy Life« — en ikke alt for paalidelig Kilde — samt det Brudstykke af Statssekretær Lansings Memoirer, der blev offentliggjort i »New York Times' Magazine« for 19. VII. 1931. Det sidste er et meget vigtigt Bidrag til vor Viden om Salgets Historie, idet det viser, hvorledes det forholdt sig med den formentlige

amerikanske Pression mod Danmark. Sine almindelige Forfatterprincipper tro standser Tansill iøvrigt brat sin Skildring med Begivenhederne 1916. Bogen tier fuldstændig angaaende Øernes Vanskæbne under Stjernebanneret. En Artikel herom, der forøvrigt stræber at faa alle gunstige Momenter frem, findes i Tidsskriftet »Current History« for Juli 1931. E. M.

At skrive en fyldig Biografi af Historikeren, Sprogmanden og Bibliotekaren Christian Molbech maa uden Tvivl betegnes som en baade paakrævet og meget taknemmelig Opgave, som det er paafaldende, at ingen endnu har følt sig kaldet til at tage op. Med al sin kantede Uelskværdighed og galdefyldte Ensidighed var Chr. Molbech nemlig ikke blot en Mand, der har gjort sig fortjent af Forskningen paa en Række højst forskelligartede Omraader, men tillige en Personlighed, der frembyder ikke ringe psykologisk Interesse. Som en Art Forarbejde til en saadan Biografi kan man maaske betragte en smukt udstyret lille Bog, som Olaf Carlsen har udsendt under Titlen *Christian Molbech og Sorø* (I, 1932), og hvori han udfra Molbechs Tilknytning til sin Fødeby søger at forstaa væsentlige Sider af denne sammensatte Natur. Paa Grundlag af et godt Kendskab til den omfattende Molbechske Litteratur og med Benyttelse af hidtil ukendte, til Dels meget interessante Familiebreve og Optegnelser er det lykkedes Forf. at give et vel afrundet Billede af Molbechs Barndomshjem og Forældre, af hans Ungdomsudvikling og Studier, af hans Forelskelse i en ung soransk Pige, af hans tidlige Forfatterskab og hans Bestræbelser for at finde Ansættelse i Sorø, Planer, som brat blev afbrudt ved Akademiets Brand 1813. Med fin Forstaaelse paavises det, hvorledes Klosterbyens historiske Minder har præget Molbech for Livet, og hvorledes der bestaar et ejendommeligt Samspil mellem den blide soranske Natur og Molbechs elegiske, romantisk-følsomme Temperament. Begge Sider kommer smukt til Orde i hans »Breve fra Sorø«, 1808 (genoptrykt i »Ungdomsvandringer i mit Fødeland« I). Olaf Carlsens nye Bog er som Helhed velskrevet, men nu og da synes man at kunne spore en vis Uoplagthed, som ikke har været til Gunst for Stilens Fasthed, og det havde været i høj Grad ønskeligt, om der var ofret noget mere Omhu paa Gengivelsen af de meddelte Fragmenter af hidtil utrykte Breve. Det havde ogsaa været heldigt, om den ret pompøse latinske Dedikation til Sorø Akademi, Bogen indledes med, fremtraadte i et korrekt Sprog.

Bjørn Kornerup.